

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

LÄS I DETTA NUMMER:

Ledare:

I KRISENS OCH ENIG-
HETENS TECKEN...

ARBETSBEREDNING ÅT
LUNGSJUKA I ESKILSTUNA

★

MÖNSTRINGSPLIKT FÖR
FLICKOR I TJUGOÅRS-
ÅLDERN?

Två kvinnliga tuberkulosläkare om
tbc.-undersökning och tbc.-upp-
spårande

★

Litterära bidrag av bl. a.

CALEB ANDERSSON
UNO ENG
JOSEF OLIV
THOMAS

★

KORSORD - SCHACK - KRÖNIKA
PATIENTERNAS SPALT

BLOMMANDE SYRÉNER VID LUNDS DOMKYRKA.

(Sv. Turistföreningens Bildarkiv)

N:r 5 - Maj 1941

Pris 35 öre

Sävsjö Sanatorium

PRIVATSANATORIUM FÖR LUNGSJUKA.
(Beläget å Småländska höglandet)

Modern utrustning. Moderna bekvämligheter, varmt och kallt vatten. Särskilt toaletterum i de flesta rum.

Prospekt erhålles under adress Sävsjö.

Patienter emottagas även för kortare tids vård, t. ex. under väntetid till annat sanatorium eller för eftervård.

Avgifter Kr. 9:—13:50 pr dag.

Överläkare: Doktor Åke Björklund, tel. Sävsjö 260.

MEDDELANDE.

På förekommen anledning bedja vi härmed få tillkännagiva, att vi icke ha något som helst att skaffa med de av Axel Charles Johansson, Halmstad, utgivna geschäftspublikationerna "Den lungsjukes egen tidning" — "Solglimtar" — "Sol-Ljus" samt "Arbetslös", för vilka tryckalster varningar meddelats i pressen av bl. a. De Lungsjukas Riksförbund, Stockholm, och för vilka publikationer vårt förlag, sannolikt på grund av namnligheten med utgivaren, felaktigt utpekats som förläggare.

Halmstad i mars 1941.

N. JOHANSSONS FÖRLAG
Nils Johannesson.

DRICK och
NJUT av **HERMES KAFFE**

Kaffet där kvalitén är högre än priset
och smaken huvudsaken.

Ombud antagas. Åberopa denna tidning.

KAFFE A/B HERMES
Liljeholmsvägen 4 - Stockholm 9
Tel. 45 10 02, 45 10 45, 45 12 32

Tidningen **FOLKET,** Eskilstuna,

är den mest lästa av sörmlands-
tidningarna på platsen
och i länet

Värdefullt annonsorgan.

Gör Edra inköp
hos Status annonsörer!

"Den
färdssäkra cykeln"

CYKELN MED DELAR
AV ROSTFRITT STÅL

Se årets modeller hos någon av våra åter-
försäljare. Adresser på rikstelefonkatalogens
sista sida.

A.-B. NYMANS VERKSTÄDER, UPPSALA
Norra Europas största och ledande velocipedfabrik

Skydda de friska
genom att effektivt
hjälpa de sjuka!

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

MAJ 1941

Utkommer en
gång i månaden
4:de årgången

Redaktör och ansvarig utgivare:
JOHANNES SANDRÉN

Telefon 41 39 99 Postgiro 154420
Götgatan 83^{II}, Stockholm

"De Lungsjukas Eftervårdskommitté"
De Lungsjukas Riksförbund

I KRISENS OCH ENIGHETENS TECKEN...

I krigets tredje år samlas De Lungsjukas Riksförbund åter till årsmöte i Stockholm. Det är anmärkningsvärt, att — fränsett kongressen i juli 1939 — detta årsmöte även är Förbundets tredje i dess tredje egentliga verksamhetsår. De Lungsjukas Riksförbund har fötts i en ond och svår tid, och dess första levnadsår ha förflutit under trycket av en mer och mer skärpt kristid, en allmän ekonomisk depression med lågkonjunktur för allt socialt reformarbete. Då storkriget utbröt hösten 1939 hade Nationalföreningen mot tuberkulos just slutfört sin stora utredning angående förbättrande av de lungsjukas eftervård, och landets lungsjuka kunde med vissa förhoppningar se fram mot ett för dem gynnsamt resultat av denna utredning. Redan vid 1940 års riksdag väntades denna utomordentligt viktiga fråga komma upp till behandling och föranleda åtgärder från statsmakternas sida.

Så kom kriget och med kriget den "sociala reformpausen". Nationalföreningens utredning stuvades ned underst i socialministerns portfölj, alla förhoppningar om förbättrade förhållanden för de lungsjuka inom en överskådlig framtid måste skrinläggas och i stället gingo de lungsjuka en ännu svårare, ännu hopplösare framtid till mötes. "Den strama livsföringen" var icke något okänt begrepp för den lungsjuka konvalescenten

och då den nu påbjöds under parollen "bären varandras bördor" måste allt detta i hans öron få en viss biton av ironi. Ty medan bränsle- och livsmedelspriser sprungo i höjden fick han eller hon ingen eller obetydlig kompensation för de ökade levnadsomkostnaderna.

De Lungsjukas Riksförbund står trots allt vid 1941 års årsmöte starkare och livskraftigare än någonsin. Kampviljan hos landets lungsjuka har icke mattats, tvärtom är man med sammanbitet allvar fast besluten att arbeta vidare för gemensamma syften och mål. Eftervårdsfrågans slutliga lösning ligger f. n. mera avlägset än för tre år sedan, men möjligheter finnas att i avvaktan härpå övertyga myndigheterna om vikten av provisoriska hjälpåtgärder till de lungsjukas fromma, särskilt som man alltmera insett att under kris- och krigstid de lungsjukas sak är hela landets, att de lungsjukas försörjningsfråga är nationalekonomiskt och för folkhälsan av vital betydelse.

I medvetande härom och med fast beslut att icke förtrötts i arbetet för och inom De Lungsjukas Riksförbund samlas vi den 10 maj till rådslag i huvudstaden. I krisens men också i enighetens tecken.

J. S-n.

Arbetsberedning åt lungsjuka i Eskilstuna

Den av Eskilstuna stadsfullmäktige — efter motion av hrr Bernhard Hellström och E. Gust. Andersson — tillsatta kommittén för utredning av åtgärder från stadens sida för att bereda lämpligt arbete åt tuberkuloskonvalescenter har med berömvärd raskhet kommit med sitt första betänkande. Detta har avgivits först efter en noggrann granskning av andra myndigheters och institutioners inställning till eftervårdsproblemet och de försök, som gjorts för att lösa detsamma. Bl. a. har man tagit del av Nationalföreningens utredning och förslag i frågan, vilket utförligt refereras. Vidare har bl. a. en undersökning av understödsbeloppen till sjuka i Stockholm och Eskilstuna företagits, och siffrorna illustrera på ett eklatant sätt det slöseri med folkmaterial och pengar, det nuvarande "eftervårds-systemet" innebär.

Det har sålunda bl. a. visat sig, att av 36,967 utskrivna sanatoriepatienter voro 51 proc. fullt arbetsföra, 1,106 voro arbetslösa på grund av att platsen upptagits, smittorädsla eller därför att vederbörande icke ansågs som fullvärdig arbetskraft. En del hade också skadats av psykonevros.

Lämpligt arbete är av stor vikt — framhålles det i betänkandet — men den f. d. sjuke ställes ofta tillbaka, utan samhällets stöd komma ofta stora skaror av arbetslösa tuberkulösa att kämpa en fruktlös kamp gentemot sociala fördomar mot lungtuberkulösa i konkurrensen med friska personer. För ett stort antal av f. d. lungsjuka måste arbetstillfällen förmedlas och beredas, och en långt gående individualisering måste tillämpas. Arbetsmöjligheterna äro vitt skilda. För ett stort antal tbc-patienter återstå emellertid inget annat än att åta sig arbeten, vilka snart bli dem övermäktiga och leda till återfall. Andra resignera, bli indolenta och beroende av fattigvården. Men där går inte att få hjälp i början. Den sjuke orkar inte med sitt gamla arbete, han blir modlös och nödgas realisera sina ägodelar och spoliera andra ekonomiska tillgångar. Han tömmer sina krafter i fåfäng förhoppning att kunna arbeta vidare och oron undergräver ännu mera hans krafter, vilka i stället behövs för sjukdomens övervinnande. Och så får samhället åter vårdkostnader.

Rent ekonomiskt betyder dessa missförhållanden mycket för samhället. 1934 fingo 1,288 tbc-sjuka i Stockholm fattigvård med 534,315 kr. — procentuellt blir detta för Eskilstuna 35,000 kr. Det är alltså viktigt att de sanatorieutskrivna beredas yrkesutbildning och arbete eller på annat sätt omhändertagas av samhället.

Kommitténs betänkande utmynnar i ett förslag att en särskild nämnd tillsättes, som skall handha överseendet av arbetsberedningen m. m. En kommunalman, stadsläkaren, en arbetsgivare- och en fackföreningsrepresentant samt ombud från arbetsförmedlingen böra tillhöra denna nämnd. Mycket bör kunna vinnas genom ett intimt samarbete med arbetsförmedlingen, och direktören för denna har berdvilligt lovat att ställa sig till förfogande.

Stadsfullmäktige i Eskilstuna har beslutat godkänna förslaget och utsett ledamöter i nämnden. Det är med stort intresse vi emotse frågans vidare utveckling och de resultat, som kunna uppnås då det gäller att genom kommunala initiativ lösa de lungsjukas arbetsproblem. Landets övriga städer och större samhällen ha all anledning att med uppmärksamhet följa arbetsberedningsnämndens i Eskilstuna fortsatta arbete.

Alla värnpliktiga skola röntgenundersökas?

Tuberkulosen i vårt land mer aktuell än på länge.

Inom sjukvårdsstyrelsen föreligga planer på att inom en snar framtid varje värnpliktig skall underkastas röntgenundersökning i syfte att fastställa förekomsten av eventuella lungförändringar.

Denna skall ske vid inskrivningen eller inryckning till tjänstgöring. Det rör sig om en preventivåtgärd av största betydelse för krigsmakten och därigenom hela vår folkhälsa, framhåller sjukvårdsstyrelsens röntgensakkunnige dr O. Axén, som organiserat de undersökningar, vilka föranlett planerna. Stora truppstyrkor måste ligga inne under långa perioder, delvis under ogynnsamma yttre förhållanden. De fordringar, som numera ställas på den enskilde soldatens prestationsförmåga ha också så kraftigt höjts att hans konstitution utsättes för vida svårare påfrestning än under normal fredstjänstgöring. Följden härav har blivit att lungtuberkulosen f. n. är mer aktuell i vårt land än på länge varit fallet.

Den metod, som användes, nämligen skärmbildsfotografering, tillåter en undersökning av 100—125 personer i timmen. Kostnaderna äro så låga att massundersökningar därigenom blivit ekonomiskt genomförbara. För att effektivt pröva metoden har dr Axén företagit undersökningar vid inskrivning av värnpliktiga, dels i Stockholm, dels i Norrbotten. Även i senare fallet, då hela anläggningen måste transporteras mellan olika orter och uppmonteras i oftast trånga lokaler, gick det ypperligt att genomföra uppgiften.

M Ö N S T R I N G S P L I K T för flickor i tjugoårsåldern?

*D:r Neander föreslår effektiv metod i kampen mot tuberkulosen:
massundersökning med skärmbildsröntgen.*

*Det är kvinnan fyller 20 år bör hon liksom mannen mönstra, inte för att utbildas till krigets värv, utan för att få sina lungor undersökta. Det är kon-
tentan av ett förslag som d:r Gustaf Neander framlägger i senaste numret av
Svenska nationalföreningens mot tuberkulos kvartalsskrift.*

*Till närmare orientering för dem som intressera sig för denna fråga åter-
finnes i Nationalföreningens kvartalstidskrift en kvinnlig dispensärläkares
och en kvinnlig sanatorieläkares synpunkter på saken samt en sanatorie-
läkares redogörelse för den nya sinnrika röntgenundersökningsmetod —
skärmbildsfotograferingen — som tekniskt möjliggör undersökningar av den-
na omfattning.*

Vi återge här nedan de båda förstnämnda artiklarna.

D:r Sigrid Björkqvist-Wolontis:

D:r Helena Klein:

**Tuberkulos-
undersökningar**

**Tuberkulos-
uppspårande**

Det har varit ett hittills ouppnått mål, att genom en effektiv massundersökning nå samtliga unga människor i landet under en för tuberkulosinfektion känslig åldersperiod.

Försök i denna riktning ha dock under de senaste åren gjorts på många håll genom omfattande massundersökningar av olika yrkesgrupper och andra större sammanslutningar. Man har varit på det klara med betydelsen av, att tuberkulos tidigt upptäckes och fortast möjligt kommer under sakkunnig vård och kontroll. Den i tidigt stadium etablerade vården av en tbc-sjuk ger ju den mest effektiva läkningen med minsta möjliga förlust av tid och arbete och största möjliga utsikter till återvinnande av fulla arbetsförmågan. Härigenom befrias ju även den sjukas

(Forts. nästa sid. spalt 1)

Glädande nog synes den stora allmänheten ha fått upp ögonen för betydelsen av det profylaktiska antituberkulosarbetet, och motståndet mot detta arbete, som ännu för ett 10-tal år sedan kunde stå hindrande i vägen för dess fullföljande, synes allt mera försvinna. Massundersökningar i skolor, i fabriker, undersökning av värnpliktiga o. s. v. mötes i de flesta fall med full förståelse. Mycket arbete har också under senare åren lagts ned på dessa gruppundersökningar; det synes emellertid, som om den kvinnliga ungdomen blivit styvmoderligt behandlad i detta avseende i jämförelse med den manliga, naturligtvis ej avsiktligt — överallt där ungdom av båda könen finnes samtidigt göres självfallet ingen skillnad. Men sociala förhållanden

(Forts. nästa sid. spalt 2)

TUBERKULOSUNDERSÖKNINGAR.

(Forts. fr. sid. 5 spalt 1)

miljö från en ev. redan förefintlig eller sannolikt snart blivande smittkälla.

De ovannämnda massundersökningarna ha så gott som undantagslöst använt röntgenundersökning som hjälpmedel, emedan man varit övertygad om, att endast en med röntgens hjälp utförd tuberkulosundersökning kan betraktas som fullgod metod, då det gäller att upptäcka den tidiga tuberkulosen i olika former. Men röntgenundersökningen har varit svåråtkomlig och dyrbar, dels beroende på dryga filmkostnader och dyrbar apparatur, dels på därtill erforderlig specialutbildad personal. Detta måste utan tvivel anses som den viktigaste orsaken till, att massundersökningarna hittills endast kunnat omfatta en bråkdel av det unga svenska folkaterialet.

På allra senaste tid har man dock börjat tillämpa en annan betydligt billigare metod för röntgenundersökning av lungor: skärmbildsfotograferingen. Därmed skulle vägen stå öppen för massundersökningar av all ungdom i vårt land. Det måste anses som en oskattbar vinst.

En första början med skärmbildsundersökning har gjorts med en del av årets beväringar. De erfarenheter man redan vunnit ha stimulerat till fortsatt arbete. Man har kunnat konstatera, att många tidiga tuberkulosfall, som med enbart förut använda metoder skulle ha blivit friskförklarade, upptäckts med skärmbildsundersökningen. Vad detta innebär för ifrågavarande individer och deras kamrater, som härigenom undgå smittrisen, torde stå i öppen dag.

Den hittills planerade stora massundersökningen av tuberkulos kommer endast att omfatta svensk manlig ungdom i 20-årsåldern.

Osökt går tanken vidare — är målet därmed verkligen vunnit? Är det tillräckligt att efterspana tidig tuberkulos endast hos de unga männen i Sveriges land? Behövs ej en motsvarande undersökning även av svensk kvinnlig ungdom i motsvarande ålder?

Jo — och behovet härav är minst lika stort.

En svensk man möter åtminstone en gång i sitt liv en obligatorisk läkarundersökning — vid månstringen. Även om denna undersökning hittills ej har kunnat bli fullt effektiv med hänsyn till tuberkulos, så har den dock lett till en viss utgällning av de tuberkulösa.

En obligatorisk läkarundersökning, motsvarande den svenske mannens vid månstringen, möter aldrig den svenska kvinnan i gemen. Ej ens under de för en tuberkulöst belastad kvinna erkänt påfrestande perioder, som höra samman med ett barns tillkomst och omvårdnad, äger en sådan rum.

Just detta, att en tuberkulöst belastad kvinnas hälsotillstånd kan i så hög grad höra samman med de späda barnens, gör ett missförhållande i detta hänseende så riskfyllt.

I lyckliga fall kan ju som bekant en tidigt upptäckt tuberkulos hos en ung kvinna läkas av sig själv, i synnerhet om påfrestningar av svårare art kunna undgås. Men utgången kan också bli en annan — en småningom skeende försämring med ödesdiga följer för henne själv och för hennes ev. barn.

Den största risken för försämring möter den unga kvinnan, då hon blir mor, just på grund av den påfrestning detta innebär. I sin egenskap av moder och vårdarinna av barnen kan hon sedan själv komma att bli ett riskmoment. Alltför ofta ha vi lungläkare sett de ödesdiga följderna av en oupptäckt smittkälla i ett hem, speciellt framträdande just när smittkällan är modern.

(Forts. sid. 8)

TUBERKULOSUPPSPÅRANDE.

(Forts. fr. sid. 5 spalt 2)

med männens mer regelbundet förekommande yrkesutbildning och framför allt deras månstring har gjort, att man kan vara mer säker om, att ett större antal unga män ej undgå det säll, en sådan undersökning utgör. Även vid studentundersökningar komma givetvis flera unga män i fråga, och så vitt jag har mig bekant, existerar ej obligatorisk regelbunden undersökning vid andra kvinnliga utbildningsanstalter än vid sjuksköterskeskolorna. Och likväl måste man säga sig, att det för såväl individen som samhället vore av synnerligen stor betydelse, att även de unga kvinnorna i största möjliga utsträckning komme i åtnjutande av sådan.

Man vet, att ett stort antal unga kvinnor primärinfekteras med tuberkulos i en viss ålder, ävensom att tuberkulosen hos dessa oftare får ett svårartat förlopp. Som belägg för nedsmittningen i denna ålder kan den stora förekomsten av knölros hos den kvinnliga ungdomen tjäna. Det kan i detta sammanhang kanske vara av intresse med några siffror. Bland under åren 1930—1940 vårdade å det sanatorium, där jag har min verksamhet, ha förekommit 180 patienter med knölros, och av dessa ha 141 eller 78 proc. varit kvinnor. Ur ålderssynpunkt har fördelningen varit sådan, att 118 eller 83 proc. av samtliga dessa kvinnor insjuknat före 25-årsåldern. Det är från en stor del av dessa, som de i lungtuberkulos sedermera insjuknade rekryterats. I mitt klientel ha 28 av dessa knölrosfall före 25 års ålder insjuknat i lungtuberkulos, och i 14 fall har detta skett inom de 5 första åren efter knölrosen.

En del av dessa i knölros insjuknade hade kanske lindrigare sluppit undan denna sjukdom och framför allt undgått efterföljande lungtuberkulos, om de på ett tidigare stadium underkastats undersökning och fått erforderlig vård; därför borde det vara självfallet, att sådan massundersökning för uppspårande av tuberkulos nådde den kvinnliga ungdomen i minst lika stor utsträckning som den manliga. Hur skall nu detta kunna ske?

Sedan dispensärläkaren tagit hand om barnen före skolåldern ur de tuberkulösa hemmen, tar skolläkaren vid. Vid skolundersökningen borde tuberkulinprovningen vara obligatorisk och de tuberkulinpositiva omedelbart ägnas en viss extra uppmärksamhet, och vid minsta anledning — såsom misstänkt disposition, anamnes eller status — borde röntgenfotografering företagas. Remiss till centraldispensär möjliggör ju numera detta utan kostnad för vederbörande. (Låt vara att kostnaden för det allmänna bleve mycket stor, så måste denna dock uppvägas av minskade vårdkostnader och minskad invaliditet. En ny röntgenmetod lovar också gott för nedbringande av kostnaden för framtiden.) Så ha vi den andra gruppen — de tuberkulinnegativa. Här gäller det vara på sin vakt och med ej för långa mellanrum förnya tuberkulinprovet, för att omedelbart sedan detta övergått från negativt till positivt göra en noggrann undersökning, naturligtvis också här med röntgenfotografering. Vid detta tillfälle gäller det nämligen att konstatera, om man har att göra med en endast tuberkulosmittad individ eller med en av sjukdomen angripen. Vi veta ju, att den första sjukdomsmanifestationen ej sällan kommer i anslutning till den första nedsmittningen, och att sjukdomen icke sällan rätt länge kan förlöpa fullständigt symptomlöst, liksom vi också väl känna till, att i rätt tid insatt vård är av betydelse för hela sjukdomsförloppet. Alltså borde ingen få komma genom skolan utan tuberkulinprovning och annan erforderlig undersökning.

Sedan gäller det att i största möjliga utsträckning också följa den uppväxande ungdomen. Härvid tappas naturligtvis en del

(Forts. sid. 8)

från FÖRBUNDSARBETET

Årets förbundsmöte blir av stor betydelse

"Kristiden bör användas till inre konsolidering." — "Vi måste gå från ord till handling." — "Patientföreningarna rekryteringscentraler för konvalescentföreningarna." — "Ett intensifierat arbete bör följa på årsmötet!"

Förbundsmedlemmar landet runt uttala sig inför årsmötet.

Endast några få dagar återstå nu till De lungsjukas Riksförbunds årsmöte i Stockholm. Det hålles som förut meddelats den 10—11 maj. Tillslutningen lovar att bli livlig; i mitten på april hade redan ett stort antal föreningar anmält sitt deltagande, och man har all anledning förmoda, att detta årsmöte kommer att bli av stor betydelse för Förbundet och dess framtida arbete.

Denna uppfattning delas även av förbundets medlemmar ute i landet, vilket framgår av svaren på en rundfråga — "Vad väntar Du dig av årets förbundsmöte?" — vi riktat till några deltagare i årsmötet.

— Säkerligen kommer årets förbundsmöte att bli av stor betydelse och utslagsgivande för Förbundets framtida verksamhet, säger sålunda Rudolf Zetterlund i Göteborgs Lungsjukas Centralförening. — Årsmötet kommer nämligen att ge belägg för att syftet med och riktlinjerna för Förbundets verksamhet vunnit anklang hos patient- och konvalescentföreningarna.

Kristiden har ju lagt en hämsko på Förbundets möjligheter till arbete utåt, men vi få hoppas, att tiden i stället skall användas till Förbundets inre konsolidering. Det gäller att få föreningarna att inse nödvändigheten härav. Detta betyder naturligtvis inte, att vi ge avkall på det rättvisa i vår sak; målet, programmet står kvar, även om vi f. n. ej kan realisera det samma.

Och så få vi hoppas att alla föreningar, som ha möjlighet till det, sända ombud till årsmötet.

— Jag väntar mig ett mycket gott och fruktbringande årsmöte, förklarar J. B. Ahlblom i Understödsföreningen för lungsjuka i Malmö. Som förbundsarbetet nu är organiserat och med det goda samarbete som råder inom Förbundet finnes nämligen alla förutsättningar härför. Förbundet har ju också gått fram-

åt under det senaste året och Status upplaga har ökat. Tidningen är förresten bra.

Dock skulle jag som ett önskemål vilja framhålla, att vi borde gå mera från ord till handling. Det är nog bra med propagandan i Status, men vi måste mera inrikta oss på att göra oss hörda direkt hos myndigheterna, därvid icke de kommunala, att förglömma. De lungsjuka leva fortfarande i stor misär — något måste göras och göras snart!

— Vad jag väntar mig av årsmötet? Ja, nog har jag en hel del önskningsvar, svarar Manfred Norberg i Eskilstuna. Men frågan kom så överrumplande att jag måste tänka efter. Inte därför att det är brist på önskningsvar, utan därför att det är svårt att hålla isär de dagsaktuella önskningarna från de mer eller mindre utopistiska. Bland de förra sätter jag främst de frågor som röra Förbundets utveckling och konsolidering.

Att förbundets nuvarande kärna — patientföreningarna — gärna sätter sina egna traditionsbundna arbetsuppgifter i främsta rummet är förklarligt. De har ju ofta 20 à 30 års gagnerik verksamhet bakom sig. Någon dualism mellan föreningarnas och förbundets syften finnes icke. Tvärtom, de komplettera varandra. Kan årsmötet övertyga föreningarnas ombud om nödvändigheten av att behålla kontakten med förbundet även sedan de återvänt till de friskas värld, och där medverka vid bildandet av nya avdelningar, då har den första önskepunkten klarats. Kan årsmötet därtill rent organisatoriskt ordna så, att patientföreningarna bli rekryteringscentraler för konvalescentföreningarna, så är jag nöjd på den punkten.

Därnäst kommer studiefrågan. Som gammal A.B. F-are har jag ett alldeles speciellt intresse för studie-

FÖRENINGSANNONSER

F. L. I. S.

(Föreningen för Lungsjuka i Stockholm)

Expeditionen hålles öppen varje måndag
kl. 6—8 e. m.

Folkets Hus (Barnhusgatan 14, Rum K.,
1 tr. upp i gathuset.)

Bliv medlem!

"SAKO"

(föreningen sanatoriekonvalescenter i Stockholms
norra förorter.)

Bliv medlem i denna förening.

Ring 28 10 55, 28 36 21

Medelpads Lungsjukas Konvalescentförening

SUNDSVALL

(Folkets Hus, 1 tr. Expedition 3)

Expeditionen hålles öppen onsdag och lördag
kl. 12—2.

Bliv medlem!

verksamheten. Det vore lyckligt om vi vid årsmötet kunde finna den trollformel som kunde locka ungdomen på våra sanatorier, att utnyttja den rikliga fritiden till studier.

Till de fromma önskingarna räknas drömmen, att förbundet så småningom skall kunna lämna stipendier för studier i allmänbildande ämnen, yrkeskurser och till kurser vid folkhögskolor.

Men Erk du! Maja du! Var ska vi ta't? Jo, nya avdelningar, Status-försäljare och prenumerantsamlare på alla platser. Där ha vi lösningen!

Sven Blomé i Örebro läns patientförening:

— Det är kanske oklokt att i dessa tider spänna förväntningarna alltför högt. Medan man under normala förhållanden kunde haft rätt att vänta sig att frågor rörande bättre utnyttjande av den partiella arbetskraften och den statliga eftervården kunde ha kommit ett gott stycke närmare sin lösning, får man väl nu inskränka sig till mera blygsamma, men icke mindre viktiga önskemål. Ett intensifierat arbete på ett allmänt stärkande av riksförbundet och hela den organisatoriska byggnaden bör kunna följa på detta årsmöte. För en nytskriven sanatoriepatient är ett yrkesarbete ofta en brännande fråga. Den långa konvalescentperioden bör kunna utnyttjas för en sådan omskolning. Planer på en kursverksamhet, på en ordnad yrkesundervisning, kanske i samband med de halvstatliga yrkeskolorna, skulle kunna tas upp till behandling av årsmötet och resultera i konkreta förslag. Ett sådant omskolningsprogram skulle kunna ha utsikter att förverkligas, oberoende av konjunkturerna i övrigt.

Sakos vårsoaré

som hölls i Sundbybergs Folkets hus Marie Bebadelsedagen blev en strålande succés, men så hade också sådana förmågor som Gösta Jonsson, Maj Lillerud, Marianne Fransson och Kecke Holm med elever från Musikaliska Akademien ställt sig till förfogande. Den som dock inkasserade de mesta applåderna var en liten 5-årig flicka, Yvonne Larsson, som tillsammans med pappa för första gången stod inför publik och sjöng "swing" som självaste Babs. Programmet var för övrigt väl komponerat med både vackra och roliga inslag, så arrangörerna hade all heder och kan säkert komma igen en annan gång. De stoppade belättna en slant i kassan.

Detta med soaréer, basarer o. d. är för övrigt ett gott tips för andra lokalföreningar, som vill ordna sin ekonomi, särskilt om man samtidigt vill göra sig känd hos den stora allmänheten.

Man håller dock inte bara på med soaréer ute i norra förorterna, även om inte något väsentligt resultat ännu uppnåtts. Föreningen står ju ännu på nybildningsplanet. Styrelsen håller emellertid på att utreda medlemmarnas förhållanden evad det gäller understöd och ekonomiska behov, för att få en grund att gå efter vid upplägget av de kommande arbetsuppgifterna. Att dessa bli många och stora har man på känn, men arbetsglädje och intresse fattas inte. Man gör här som i Förbundsstyrelsen: arbetar så mycket lungorna tål och litet till!

Det diskuteras mycket, om huruvida initiativet till lokalföreningarnas arbetsuppgifter borde komma från Förbundet för att man skulle få en gemensam linje för alla landets föreningar, men härute anser man att det bör komma "underifrån" så att

TUBERKULOSUNDERSÖKNINGAR.

(Forts. fr. sid. 6)

Ett kraftigt förebyggande medel synes mig här vara en effektiv genomförd massundersökning av samtliga svenska kvinnor i den för tuberkulos så betydelsefulla 20-årsåldern. De vid denna undersökning upptäckta tidiga tbc-fallen komma då omedelbart under sakkunnig vård vid den tidpunkt, som är mest gynnsam för en snabb och effektiv läkning. Automatiskt inordnas då de sjuka i den organisation för regelbunden efterkontroll, som utövas av den välorganiserade dispensärvården i vårt land.

I stället för en på senare stadium etablerad vård och därigenom mindre gynnsam läkningsmöjlighet träder vården alltså nu till på ett tidigare och gynnsammare stadium. Den ger härigenom de tuberkulösa möjlighet till en så god läkning, att de utan men för sig själva och utan smittrisk för andra kunna åtaga sig plikterna som medborgare, även då det gäller att främja nativitetens tillväxt.

Skulle ej en sådan massundersökning i sin mån kunna bidra till den vanskliga befolkningsfrågans lösning i vårt land?

Säkerligen skulle en dylik massundersökning stöta på stora svårigheter, organisatoriskt och ekonomiskt. Men skulle ej här samfällt arbete mellan olika organisationer och en osviktig entusiasm för en stor samhällsuppgift kunna göra det till synes omöjliga möjligt.

TUBERKULOSUPPSPARANDE.

(Forts. fr. sid. 6)

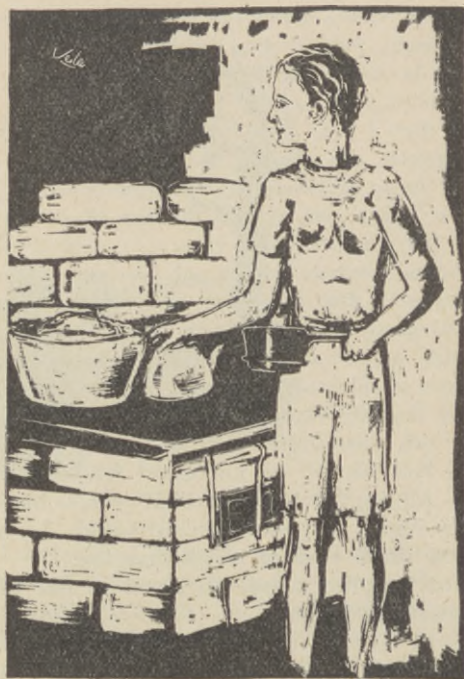
av kvinnorna bort, särskilt de unga flickor, som stanna i hemmen eller direkt komma ut i mera privata sysselsättningar. Men de flesta gå väl numera ändå igenom något slag av kurser. På landsbygden t. ex. anordna ju hushållningssällskapen och Röda korset olika kurser. Där förekomma scout- och gymnastikläger m. m. d., och i alla sådana fall skulle man mera systematiskt kunna få fatt på hela grupper av kvinnlig ungdom. Likaså borde vid samtliga kvinnliga yrkeskolor och utbildningsanstalter, liksom vid fabriker och andra företag samma förfarande som det vid skolundersökning förekommande igångsättas. På så vis skulle mycken tuberkulos kunna förebyggas eller åtminstone hejdas. Här öppnar sig ett vitt och mycket tacksamt arbetsfält för den socialt intresserade centraldispensärläkaren. Vill man ha det förebyggande dispensärbetet effektivt får ej centraldispensärens uppgift vara den att endast passivt ta emot, vad distriktsdispensärerna och andra läkare remittera. Nej, initiativet till detta viktiga uppsparingsarbete måste ligga hos centraldispensären, och centraldispensärläkaren måste själv ta ledningen och söka kontakt på olika håll samt söka väcka intresse för föreliggande viktiga fråga, där allmänhetens goda medverkan icke heller saknar betydelse.

På så vis får det förebyggande arbetet större effektivitet, och i avvaktan på att staten inför någon sorts "kvinnlig mönstringsplikt", torde det vara av vikt, att alla tillgängliga vägar redan nu utnyttjas, och redan med en sådan intensifiering i uppsparingsarbetet som den nu nämnda kanske vi kan komma ännu en bit på väg i vårt bekämpande av "Folksjukdomen" tuberkulos.

säga. Just det att varje lokalförening på sitt speciella sätt och med sina medlemmars speciella krav vänder sig till de lokala myndigheterna gör att Förbundet får det lättare att göra föreställningar hos högre myndighet.

Morgon på Pensionat Fågelsången

Av CALEB J. ANDERSSON

Klockan var sju, och Gerda var nyss uppstigen. Hon stod och rotade i spisen. Hennes trubbiga, nödnariga fingrar plockade i spisringarna. Fördömda ringar som gått sönder! Bara inte fru Holmberg fick se det gick det väl an. Själv fick hon dras med spisskrället, passa in ringhalvorna så att inte springorna syntes och inte låtsa om något. Tanken att värdinnan skulle upptäcka skadan gjorde henne orolig. Det bästa var kanske att hon köpte ett par ringar redan nästa gång hon for in till stan. Eller kanske skulle hon skicka bud med mjölk bilen. Chauffören skulle säkert åta sig det.

Hon rev nävern av ett par björkträ, strök eld på en tändsticka och fick eld i spisen. Alla gånger gick det inte så lätt. Den sura veden jämrade sig under värmen. Sedan fyllde hon kaffekitteln med vatten och satte på den, torkade bristfälligt sina sotiga händer på en våt handdukstrasa och började plocka ut koppar och fat ur väggskåpet. Sex gäster var det nu sen Lundbergs rest och så värdfolket, herr och fru Holmberg. Det blir åtta koppar. Hon gjorde i ordning fem brickor, en åt fru Nilsson och fru Fyrkvist, en åt kamrern — trevlig herre förresten, han hade en morgon tagit henne under hakan och frågat: Hur mår lilla stumpan? — en åt byggmästarn, en åt Svanson och hans son och en åt herrskapet Holmberg. Då hon dukat brickorna, satte hon på en kastrull för fru Nilssons vatten. Då och då kom det en gäst som inte drack kaffe utan skulle ha vatten i stället. Gerda tyckte det var sjäperi, men hon visste sin plikt som tjänarinna och sade aldrig ett ord om silverté-drickningen.

Nu kokade kaffet upp. Gerda drog pannan åt sidan, lyfte på locket, rörde om ett slag med en träslev i den bruna vätskan och lät sedan kaffet stå och dra i spishörnet. Måndagar lade hon aldrig på det.

Under det hon väntade på att vattnet skulle koka upp, skar hon en vetelev i tunna skivor och lade tre skivor på fyra assietter och sex skivor på två. När luftblåsorna började trängas nere på kastrullbotten, tog hon av kastrullen och hällde det heta vattnet i fru Nilssons kanna. Sen slog hon kaffe i en kanna åt fru Fyrkvist och fattade ett duktigt grepp med bägge händerna kring brickan och skyndade till den ett femtiotal meter därifrån liggande gästvillan.

Hon knackade på fru Nilssons dörr, och då ingen svarade steg hon in. Fru Nilsson vände sig i sängen.

— Kommer Gerda redan? Jag hade just somnat. Har jag inte sagt till Gerda, att jag inte vill att Gerda ska komma så tidigt?

— Jo, men jag har mitt att göra, och fram på förmiddan har jag inte tid. Förresten ska det bykas i dag också, svarade den tilltalade.

Hon ställde brickan på en stol vid sängen och skyndade ut glad över att ha hittat på ett sätt att hämnas silverté-drickandet. Sen knackade hon på fru Fyrkvists dörr.

— Kom in! svarade en röst därinne, och när Gerda uppenbarade sig i dörröppningen fortsatte den:

— Tack! Tack! Jag ska nog komma ihåg Gerda för att hon alltid tänker på mig först. Ah, vad kaffet ska smaka gott. Jag vaknade redan klockan fem i dag.

Gerda avlägsnade sig hastigt. Fru Fyrkvists tack följde henne ut i trappan. Hon kunde inte låta bli att fundera över vad hon skulle få av fru Fyrkvist. Ett par strumpor eller ett halvt dussin näsdukar. Näsdukar det gav då alla människor. Hon skulle tycka mycket bättre om att få en femma, men drickspengar var nu en gång förbjudna på Fågelsången. Det stod i annonserna: Inga drickspengar. Humant bemötande. Men gåvor kunde ju ingen hindra att gästerna gav, inte ens fru Holmberg. Fast nog var en femma mer välkommen än fem dussin näsdukar.

Hon gjorde i ordning nästa bricka. Den skulle till Svansons på sjuan. Herr Svanson använde varken socker eller grädde till kaffet, sonen bara socker. Herr Svanson var, trots att man saknade uppgift om titel och yrke, pensionatets mest ansedde gäst. Han fick brev från Kongo och Java, och en gång hade det kommit två herrar på besök till honom, och då talade de bara engelska. Det ryktades att han varit elefantjägare, och Gerda var övertygad om att ryktet talade sant. Hon knackade på dörren.

— Varsgo! ljöd sonens stämma, som just befann sig i målbrottet. Svanson hade redan stigit upp och stod och striglade rakkniven på sin svångrem, som han fäst i kommoddörrshandtaget. Han hade endast ett par illasittande linnebyxor på sig, och Gerda slängde en hastig blick på den nakna, tropiktärda överkroppen. Somliga karlar liknar orangutangar, tänkte hon och satte brickan ifrån sig på bordet. Då hon gått, klev unge

Svanson ur sängen, lade fyra sockerbitar i koppen, drack ur det söta, svarta kaffet och gick till sängs igen. Fadern fortsatte striglingen utan att bry sig om att kaffet kallnade.

Gerda var på väg till byggmästarn, som fru Holmberg kallade ingenjörn. Han var den besvärligaste av alla, led av astma och höll diet. I natt hade han vänt i sängen och satt halvklädd i gungstolen och gäspade, då Gerda kom in.

— Syster, tilltalade han den trettiofemåriga uppapperskan, kan syster ordna med ett bud till stan så att jag får medicin igen. Det här går inte. I natt var...

Astman ansatte honom och han var tungen att sluta mitt i meningen. Det rosslade i hans skrumpna, gulaktiga hals och rosslingarna steg upp genom den halvöppna munnen. Gerda trodde, att han skulle dö, ställde ifrån sig brickan på byrån och rusade in till fru Holmberg.

Då hon återvände i sällskap med värdinnan, satt byggmästarn och drack kaffe.

— Hur står det till ingenjörn? frågade fru Holmberg.

— Åh, jag fick bara ett anfall, svarade han. Men det är redan över. Natten har emellertid varit svår. Jag bad syster att hon skulle skaffa medicin. Det hjälper lite.

Fru Holmberg lovade att se till att han fick medicin, och så lämnade de honom.

— Lite urskillning måste Gerda i alla fall lära sig, sade fru Holmberg, när de gick ner för trapporna. Det är inte precis samma sak att dö som att få ett astmaanfall.

Hon gjorde ett uppehåll, sen fortsatte hon:

— Gerda behöver inte bära upp kaffe till oss. Jag går med till köket och hämtar brickan när Gerda i alla fall har jagat upp mig. Men handla med lite större förstånd en annan gång, annars förstår Gerda, att Gerda inte kan stanna här, eller hur Gerda?

Gerda svarade inte på fru Holmbergs fråga. Fru Holmberg fortsatte:

— Jag såg i går att soppterrinen var sprucken. När har det skett? Om inte Gerda är aktsammare med porslinet, måste jag dra av för vad Gerda slår sönder. Det blir stora pengar i månaden.

Gerda tänkte på sina femtio kronor och svarade:

— Soppskålen har varit sprucken länge, och det är inte jag som gjort det.

— Inte Gerda? Vem skulle det annars vara? Gerda tror väl inte, att jag slår sönder porslin i mitt eget hus? Men skynda sig nu med kaffet till de andra. Det är byk i dag.

Gerda lommade i väg med kamrerns kaffebricka. Det var den sista.

Kamrern låg och vred sina mustascher.

— Det var roligt se Gerda igen. Varför är hon så mollucken lilla stumpan? Nä, berätta nu?

— Jag är inte alls lessen, fast man kan ju inte se så glad ut som en speleman alltid.

Kamrern skrattade sitt gubbskratt.

— Nä, nä, envar har ju sina bekymmer. Jag till exempel kan inte få bukt med mustaschern. Kan inte Gerda sätta sig här på sängkanten och hjälpa mig med dem?

— De är väl fina, svarade Gerda lite rådvillt, lika fina som kejsar Napoleons eller vad han nu hette.

— Kejsar Wilhelm menar Gerda. Nä, nä, så fina blir de aldrig heller om inte Gerda skulle ta hand om dem förstås.

Gerda gick fram till sängkanten och kände på mustaschern. De var klubbiga av vax.

— Usch, vad har kamrern i dem? frågade hon.

Han svarade inte utan grep tag om hennes armlovar.

— Drick nu kaffet medan det är varmt, fortsatte Gerda. Jag måste skynda mig. Vi har byk i dag.

Då han inte släppte hennes händer frivilligt, vred hon dem ur hans. Hon kunde inte redogöra för sina känslor, då hon skyndade ut.

Hon styrde raka vägen till tvättstugan. Fru Holmberg satt säkert redan i fönstret och väntade på att få se röken stiga upp från skorstenen. Och när hon tänt under tvättgrytan, var mjölk bilen snart där. I dag skulle hon tala med chauffören om spiringarna.

Dr. Labatt har begärt avsked. Överläkaren vid Arvika sanatorium dr Arvid Labatt har begärt avsked från sin tjänst från den 1 juli i år, då det blir jämt 28 år sedan han inträdde som chef för Värmlands största tuberkulossjukhus. Dr. Labatt uppnådde i februari i år 67-årsaldern.

Privatgeschäften. N. Johanssons Förlag, Halmstad meddelar i annons i dagens nummer att förlaget ej har något som helst att skaffa med "Den lungsjukes egen tidning", "Solglimtar", "Sol — Ljus" eller andra privatgeschäften i de lungsjukas namn, vilka påtalats av bl. a. De Lungsjukas Riksförbund.

I ett tidigare nummer av Status uppgavs, att ovan nämnda förlag stod bakom de ifrågavarande tidningarna. Denna uppgift — vilken alltså var felaktig — hade vi emellertid hämtat ur en Skånetidning.

Patienternas Förening

Telefon:
23 40 10

Postgiro:
3721

Alla handarbetsgarner erhållas fördelaktigt från Otto Elmgrens A.-B. Särskilda fördelar äro: firmans enorma sortering av alla slags garner samt lägsta möjliga priser.

Otto Elmgrens AB.

L:a Nygatan 19

STOCKHOLM

På 5 dagar

botas mjäll med
SEBUSAN
SVAVELTINKTUR
å 2,50 och 4,50 pr flaska

MÅJMINNEN

”Sköna maj välkommen till vår bygd igen”

Jag minns mig själv som 17- 18-åring. Det är första maj. Solen lyser från en klar himmel, det doftar av späd grönska och luften är mild. Det är första maj. På festplatsen i en skogsbacke har man samlats. Där har hållits tal och hurrats för friheten och för våren. Och nu står sångkören på estraden och sjunger vårens, enkannerligen majmånadens, lov.

Det är så underbart att tänka sig, att bara för några veckor sedan låg backen här med ett snötäcke och att vinden då svepte kall mellan träden. Nu är det annat väder. Nu är det ljum vår.

Helgdagsklädda människor hälsa gemensamt den ljusare årstiden, hälsa våren och blommorna. Och i den provisoriska serveringen bjuda familjefäderna sina hustrur och barn på kaffe.

— Tänk, vad kaffe smakar bra ute i det fria!

En musikkår spelar ett potpurri på vårvisor och friluftssånger.

*

Jag är nog litet tafatt. Vid min sida har jag en flicka, som jag träffat många gånger under vintern. Vi ha varit på klubbmötena och ibland ha vi väl dansat. Men inte mycket. Hon ville inte dansa, hon orkade inte, sade hon. Hon ville sitta i en vrå och tala med mig. Och när vi sutto där i vrån, talade vi inte alls. Men vi tryckte varandras händer.

Hon var så späd och vek. Det var något underligt drömmande i hennes ögon. När jag kysste henne till avsked vid hennes fars grind, kände jag, hur hon skälvde, och hon sade någonting om, att jag inte borde få kyssa henne, ty det var inte rätt. Jag förstod inte detta, men jag kände, att när hon och jag voro i varandras närhet, vibrerade allting omkring oss. Det var som en flimrande blomdoft över en äng en solskensdag om våren.

*

Den majmånaden höll inte vad den lovade. Det kom en bitande nordan, som strödde isbark över nyutspruckna späda blommor. De slöto sina kalkar och böjde sina huvuden tungt i döden.

Det kom ett brev till kamraterna i ungdomsklubben, ett meddelande från en tunghjärtad fader, som skrev att dottern avlidit på sanatoriet. Hon hade varit sjuk länge, men man hade trott, att hon skulle bli frisk igen, när våren kom. Nu var sammanbrottet så hastigt. Och nu var hon borta.

En kall vind hade dödat en blomma.

*

Efteråt kan jag väl le åt min svärmiskhet, jag blev ju karl med tiden, och den hårda kampen för livet ger en inte många tillfällen att pyssla med sådant, som sprött och skört är. Man hårdnar på något vis.

Men nu är det maj och nu sitter jag vid en sjuksäng och ser, hur livet sakta förtunnas och flyter ut från en annan kamrat. Då komma minnena och stämningarna från mina ynglingår strömmande emot mig. Jag minns allt. Det är något härligt att bära med sig i en hård tid.

Och på sjukhusen ligga andra kamrater, som otåligt vänta på att få stiga upp ur sjuksängen och få gå ut och möta våren. De flesta få det. De skola en solskensdag i våren se glindret över blomsterängen.

Thomas.

Vårbud

Majvinden, yster och lustig och lekande,
bar sina dofter med ens till min bädd
Saktade stegen, förlägen och tvekande,
liksom för sjukrummet rädd.
Lade försiktigt på täcket sitt bud:
haggarna bära sin skrud!

Majsolen strålade vårvarm och stekande,
bröt sig mot flaskor och krus på mitt bord.
Stannade plötsligt vid kudden bevekande:
ute det ångar av jord,
sjuder av sav i vart växande strå!
Gullvivor glödande stå!

Majregnen vandrade vänliga, smekande
hän över hagarnas blomrikedom.
Spillkråkan vände och gnäggade ekande.
— Drömmer jag? Bädden står tom.
Färdig som förr innan sjukdomens år
vårliga stigar jag går

Josef Oliv.

★ ETT VÅRKÅSERI ★

Av
UNO ENG

Majsöndagspromenaden rinner sorlande fram och tillbaka utanför mitt öppna fönster, och jag sitter grensle över en stol och ser på. Jag trotsar alla filosofer fr. o. m. gamle Aenesidemus att tillfredsställande bevisa, att man icke kan se något genom ett öppet fönster. Vid stälken till mitt sista vinteräpple, som ligger framför mig på fönsterkarmen, har jag bundit en röd ballong, som jag köpt denna morgon i gathörnet för en ny femtioöring därför att jag aldrig förut ägt någon ballong. Det är orätt av föräldrar att icke i god tid ge sina barn saker de vilja ha. Solen skiner — det är majsöndag. Många ansikten ha redan sett upp mot min undgängömda plats — en del logo vackert. Människorna äro ofta goda och glada när den nya kostymen kommit och det är söndag i maj.

Unga män i ljusa hattar och handskar driva förbi i ännu pressjärnsfuktiga byxor och jag följer dem en bit på vägen med ett minimum av knäböjning. En liten flicka går och bollar med en apelsin, och hon bär den i skålen hon gjort av sina händer medan hon väjer för en skinande vit barnvagn. Under suffletten skriker ett majbarn som jag inte kan se, mamman gör lustiga grimaser och guppar med vagnen, men pappa blir långt efter, ty han tänder sin cigarr. En trampad tax tjuiter till, två småpojkar springa kapp genom mängden, och ett knippe flickhattar och vårkappor i alla färger gungar framåt i sicksack tills en kavallerifänrik i bigesch och klirrande lackstövlar splittrar det i sex fnittrande töser. Och jag tänder med pappa hans cigarr, struntar i taxen och är några ögonblick kavallerifänrik i bigesch och klirrande lackstövlar, jag ser min väg som ett streck på en generalstabskarta och går över människor, gengasbilar och hus.

Men polisen, som bär sex lysande knappar på sin mage, vagnar fram med händerna på ryggen och delar med sin kropp människofloden i två mötande strömmar, och jag ikläder mig hans mössa och är för några ögonblick ett verktyg för den vilja, som uppbär Statens makt och ger hemul åt dess yttre ordning — jag växer med mitt övermod, höjer mig över husen, över molnen och högt över atmosfären, där rymden är svart, kolsvart, och där endast mössans mässingsplåt, som riksheraldikern påstår är olaglig, lyser matt röd av solens strålar utan att kunna sprida dem vidare, och ovan vid den himmelska trafiken dyker jag åter ned till min gatas ljus och värme.

Det är maj och söndag — jag reser mig oroligt från min stol, och jag känner att mitt rum är tomt och kvavt och att min ha-

ka är stickande vass. Är det den spirande naturens gudar som kräva sitt våroffer? Jag plockar fram gilletteapparaten, tvålen och borsten, sätter mig framför min gamla spräckta spegel och är åter mig själv, sådan jag tror mig vara det, övergiven framför en rakspegel uppställd inom den solbelysta delen av en liten planet i utkanten av ett litet stjärnsystem. Mina tankar röra sig några sekunder kring ansiktshalvorna i den spräckta spegeln, några skeptiska troper, telluriska siffror och kosmiska tal, polisens sex knappar och den lilla flickans apelsin, men jag vispar ihop det hela med löddret på min haka, rakar mig och skyndar ut i solen!

*

Min haka är slät och jämn. Jag håller den i min hand, ty jag tänker. Jag har varit därnere på promenaden, men ingen har lett emot mig så vackert som när jag satt vid mitt fönster och icke var med. Min röda ballong som i morse bar tre cigaretter genom hela rummet lyfter sig nu endast darrande av stormöda, sedan jag dragit ner snöret. I morgon skall den inte kunna bära två tändstickor, ja, inte ens snöret, och i övermorgon skall den vara en skrumpen blåsa som hänger lodrätt mot golvet. Det var en dålig ballong.

Jag har stängt fönstret, ty det har blivit kyligt, och framför mig på mitt bord har jag lagt ett verk av en av dessa gamla auktorer före Kriget — Kringen —, vilkas böcker växte fram lika tyst och långsamt som deras skägg.

Beställ **KLICHÉERNA**

hos

BRÖDERNA ÅKERBLOM

Tunnelgat. 19 B, Stockholm. Tel. 111130, 111132, 211132

Göteborgs Annat

Syksä.

Den påsktrafik, som ombesörjes av herr Örnes institution, har i år varit tämligen normal, läser jag i pressen. De s. k. påskbrev och påskkort tycks alltså inte ha ökat i antal.

Själv fick jag ett (säger 1 st.) påskkort. Det var från Göteborg, var maskinskrivet och anonymt. Trots detta beredde det mig en både glad och angenäm påsk. Påskhälsningen var av följande lydelse: "Förderva ej vårt språk genom att använda ett sådant ord som ENKÄT, som sannerligen är allt annat än SYKSÄ. . . Varför ej rent ut begagna det franska ordet enquête? Eller dess översättning: laglig undersökning, el. undersökning el. forskning!"

På redaktionen tillgängliga uppslagsböcker uppgiva emellertid lojalt att enquête (enkät) fortfarande betyder bl. a. "genom förfrågningar hos sakkunniga utförd utredning eller av en tidning till bemärkta eller intresserade personer framställd rundfråga rörande ett aktuellt ämne." Och vad märkligare är — i det senare fallet stavade uppslagsverket (Svensk Uppslagsbok) ordet enkät!

Lätom oss dock betänka

att vi äro Nordens fransmän. Trots att vi blevo något echaufferade över denna billet-doux, som föranletts av vår lilla enquête, göra vi vår revêrence för avsändaren. Merci monsieur!

Annars kunde vi tillägga, dels att väl ordet "enkät" men ej "syksä" finnes upptaget i Sv. Akademiens ordlista, vilken f. ö. inte ens känner till någon succes.

Och att det mycket riktigt finns ett svenskt ord, som vi kunde använt oss av, nämligen ordet rundfråga.

Vi lova emellertid bot och bättring.

Årets förbundsmöte

står nu för dörren. Det lovar att bli en stor syksä om man får döma av arbetsutskottets förhandsreklam. Vid sidan av förhandlingarna planeras nämligen en exposition, förlåt utställning, av de olika patient- och konvalescentföreningarnas arbetsmaterial, stadgar och publikationer av fotografier från sanatorier och av den handaslöjd, som blomstrar i sjuksalar och dagrum. M. m. m. m.

Deltagandet tycks bli livligt, och de olika lokalaföreningarnas möjligheter att

låta sig representera har underlättats genom att Förbundet anslagit ett större belopp till resebidrag åt ekonomiskt vanlottade organisationer. Som vanligt kommer det folk från nordligaste Norrland till sydligaste Skåne. Det senare konungariket sänder inte mindre än tio man. Men så är också Skåne f. n. det landskap, där Förbundet har de flesta lokalavdelningarna.

Vi återkomma till evenemanget efter årsmötet.

Om vår fotopristävlan

erinras härmed. De första tävlingsbidragen ha redan anlänt, och man torde kunna förmoda att verksamheten i mörkrummen på sanatorierna landet runt nu är synnerligen livlig. Och vårsolen har ju nu en längre tid gynnat herrar och damer amatörfotografer. Vi måste emellertid — efter en granskning av de hittills inlutna tävlingsfotona — än en gång påpeka, att det inte lönar sig att tävla med foton av tomma sanatoriefasader, naturscenerier eller dylikt. Inte ens röntgenplåtar, om än så intressanta, ha några chanser.

Det var alltså trevliga snapshots från sanatorielivet det var fråga om. Eller ska vi säga situationsbilder för att förebygga ytterligare korrespondens i språkfrågor.

Första pris är som bekant 25 kr. och andra 15 kr. Och så blir det ett "omröstningspris" på 10 kr. så småningom. Tävlingsstiden utgår den 15 juni.

Vi spå en säker syksä.

Slutligen

och för att återgå till Göteborg ha vi även mottagit ett brev från konstnären I. Holmqvist därstädes. Han skriver, att vår lilla serie i påsknumret, "Resan till Påskallavik" roat honom och han har därför gjort en omarbetning av densamma.

Den ser ut så här:

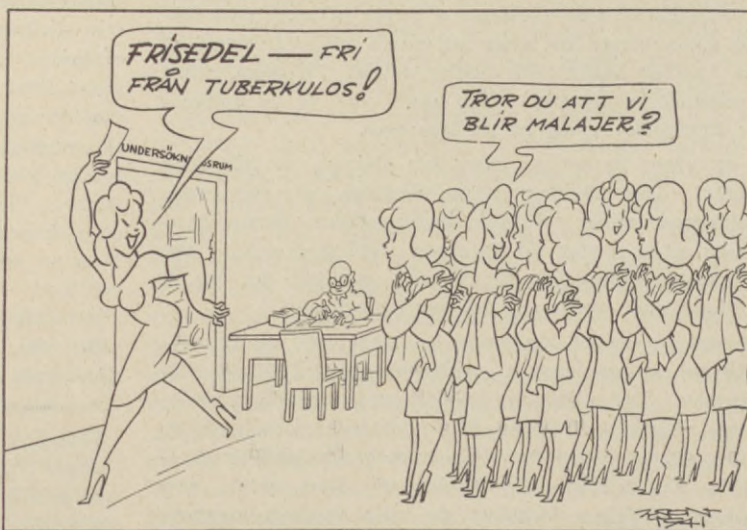
"Jag har sökt vara en ägg-semplarisk man. Jag reste till Påskallavik för att äta påskägg. Jag intog en ägg-stravagant frukost: Smörgåsar med pål-ägg. När jag med min skarpaggade kniv skulle knäcka ett ägg, kom en bekant, som vi kallade "Sven Tvesk-ägg", en ägg-centrisk, ägg-ocentrisk och ägg-stravagant man. Jag kom i ägg-stas. Han hade efter student-äggsamen och bevaringsägg-seris rest till det ägg-sotiska Ägg-qvador, som ligger nära ägg-qvatorn och ägg-nade sig åt äggkonservering och ägg-sport till Europa men kunde därpå ej ägg-sitera. Mitt möte med honom nu blev tveäggat. Först kom jag i ägg-stas, men så blev jag uppäggad, till ägg-sempel av hans ägg-centriska vitsar, vari han ägg-sellerade. Han äggades att ge mig en påskmäll. Men det var mig ägg-alt. Jag tillagade åt mig en ägg-straordinär, ägg-stra stark ägg-toddy. Och så skrev jag denna berättelse i ett ägg-semplar.

Påskallavik
Äggs Y. Zäta."

Här ligger tydligen tecknaren Toye Sandberg i lä. Men så är han ju inte heller göteborgare!

Juan.

KVINNIG MÖNSTRING.

Dr: Neander i Sv. Nationalföreningen mot tuberkulos har framlagt ett beaktansvärt förslag till bekämpande av tuberkulosen bland den kvinnliga ungdomen, nämligen obligatorisk röntgenundersökning av alla flickor i 20-årsåldern.

Så här ter sig den kvinnliga "mönstringen" i tecknarens fantasi.

PATIENTERNAS SPALT

Från St. Ekebergs horisont

Våren prisas på St. Ekeberg.

Våren har kommit! Den härliga, efterlängtade våren! Ett av de säkraste bevisen härför är klöverparens hastigt stigande antal. Tänk, ett sånt hussande och pussande det blir, bara de domnande livsandarna får höra den lösen som är sesam öppna dig: VÅREN. Allt pussande lär ju annars vara ohygieniskt, ser jag i tidningarna, men tidningarna ljuger ju bara. Och förresten: det finns många bra saker att gurgla sig med efteråt, så eventuella baciller hastigt och lustigt avlida. På dessa saker bör hr handelsföreståndaren snabbt sätta oms, ty de kommer att ha en strykande åtgång en tid framöver.

Därför att våren är här får man inte glömma, att allt dock är förgängligt. Detta fick vi erfara härstädes när vår gamla schackklubb med dunder och brak slogs i spillror. Herrar kve- rulanter slog ett stort slag för sin dogm: Ned med allting! Det var rena rama nyordningen, livsrummet och allt det där ni vet Vågar man undra om det var importgods?

För att tala om något trevligare, så har vi fått en synner- ligen talför och munspelare s. k. klockskojare till våra fredli- ga breddgrader. Det meddelas, att flera skumma affärer redan blivit gjorda. I glädjen över en sådan, trädde hr försäljaren en så vild dans, att det plagg, som man av moraliska skäl är skyl- dig att bära, helt snöpliga föll av honom. Den lurade, som vid upprepade tillfällen förklarar sig vilja uppleva mannens snara ändalykt, förklarade efteråt, att han var nöjd, då han ju på sätt och vis fått se sin hemska hämnd gå i uppfyllelse!

Våren är sannerligen här!

Tall.

Kolmårds-glimtar

"Påskkäringar" på avd. 3.

Det är en avsevärd tid sedan vi läto höra av oss på den här kanten, och det har sina orsaker. Dels har vår kåsös Snövit sen länge i friskt tillstånd varit avrest, och dels äro vi nog en smula efter vår tid.

Detta senare faktum bevisas bäst av att vi först helt nyligen kommit underfund med den rolighet som heter frågesport, även kallat allmänbildningstävlingar. Icke mindre än två dylika ha med kort mellanrum avhållits med Nöjeskommitténs ordförande som tävlingsledare. Vid den första tävlingen uttogs fem repre- sentanter från varje avdelning, varvid de kvinnliga avdelnin- garna först i sista stund lyckades mobilisera tillräckligt mycket mod för att träda fram i rampljuset. Roligt för en gammal des- illusionerad man att i vår tid av kvinnorörelser och likställighet mellan könen kunna konstatera denna klädsamma tillbakadrag- enhet. Nervositeten (eller var det okunnighet?) gjorde dock, att poängutbytet blev klen. Den sista tävlingen arrangerades i form av en final mellan de båda främsta avdelningarna, 2:an och 5:an. I denna fick 2:an stryk — det var för övrigt så otäckt svåra frågor att endast en fjärdedel besvarades — och deras allt i allo, B-rgm-n, gav med anledning därav uttryck åt av- delningens hämndtörst, som skall släckas med det snaraste, är det meningens.

Roligheten nr 2 för dem, som så hava kan, är förstas att "klövre", för att nu uttrycka sig på äktöstgötskt idiom. Efter- som snötillgången har varit rätt god, har denna sport inte kun- nat utövas i vanlig utsträckning på de härför avsedda (?) skogs- stigarna. Efter långa solskensdagar skymtar man nu emeller- tid Moder Jord, trots att diverse snöfall då och då åter höljer den i vinterskrud. Av detta förstår den välförståndige läsaren, att våren, den allt besegrande naturkraften, börjat bana sig väg-

Över våra sinnen har den fortfarande samma makt, och man får dagligen se personer med den där fjärrskådande och drömmande blicken, som är så typisk för årstiden. Smärre poetiskt begåvade kan också höras höja sina av patos vibrerande stämmor. Att blodet sjuder liksom saven i träden märkes nogsnamt på det ökade antalet klöverpar. T. o. m. "Brunte" har ordnat det för sig. Han, som alla andra, får dock tillsvidare lov att vandra den breda vägen — som är snöfri och trevlig — istället för de tidigare nämnda skogsstigarna.

Åtminstone på hans egen avdelning är saknaden stor efter "Mannen med bacillskräcken", som fick sin åtrådda "pil" för en tid sedan. Man roades alltid lika mycket av att se honom öppna dörren med rockärmen (!) och att bli vittne till hans märkbara illamående om en hoststöt utfördes i det närmaste grannskapet.

Nyligen uppträdde på de tiljor i matsalen, som föreställa scenen, diverse förmågor ur Norrköpings Arbetarförenings garde. Det betydde en timmes delvis trevlig underhållning, där speciellt ett par operaparodier applåderades tacksamt.

Påskfirandet är nu också ett minne blott, men ett angenämt sådant. Den tidigare på dagen förväntansfulla stämningen blev på påskaftonskvällen helt glammig, i hög grad beroende på klöverkontrahenternas närmare bekantskap med varandra vid äggmåltiden. Man hade nämligen genom lottning verkställt hoppning av alla patienter, som tordes vara med om saken. Det är med blygsel å sanatets vägnar jag medger, att det fanns de, som inte vågade. Till den goda stämningen bidrog i hög grad spinnsidan, som med framgång agerade såväl färggranna påskkåringar som distingerade gentlemen. "Brunte" trollade med äggen, så att man vek sig av skratt — ja, det hela var gemytligt, men ack så kortvarigt.

Det grymma faktum, som influensan varit orsak till, nämligen långvarigt besöksförbud, är sedan någon månad tillbaka inte längre något faktum. Emellertid är det numera inte tillåtet att se sina fastrar, mostrar, bryllingar och fästnör på en enkel diné i sanatets matsal. Detta på grund av den onda tiden. Tillåtet (och välbehövligt) är däremot att någon gång besöka den närbelägna östgötametropolen. För många är nämligen klädinköp en oavvislig nödvändighet, ty byxlinningen resp. klänninglivet vägrar enständigt att töja sig i samma takt som embonpointen växer. En nackdel med staden är dess vittbekanta sotighet — sot är ju egentligen det man minst saknar.

Därmed skulle det viktigaste vara avhandlat. Vi återkomma när våren på allvar anlät till våra nejder.

Hälsningar!
Klöverknekt.

Hässleby-krönika

Jag nödgas tyvärr åter ingripa. — För att söka rädda denna tidnings hässlebyupplaga. — Och om möjligt få den att stiga ännu mera i höjden. — Kort sagt: "Inte gral" gjorde sig totalt omöjlig i förra numret. Över hela sanatoriet lät det så här, när Status hade kommit: Asch, inget om Karin och Börje i dag, de' va la' visset! — Varför stod det inget om Svängis övåntade men framgångsrika framträdande på klöveringens firmament? Jag hade väntat minst fem rader. — Varför ska klöverparen slippa undan? Nej, fram bara med Fricken och Maj-Britt och Palm och Jacobsson Andersson Nilson (stryk under det rätta!) Något roligt skall väl vi andra stackare ha. På allmän begäran kommer jag därför åter att då och då ge några glimtar, mer

eller mindre "intime", från Hässleby — mest "intime". Mutorna, som jag fått, såväl nu sist som förra gången, har jag lagt samman till en fond för belönande av dygdiga och välfrejdade klöverpar. Herr Gösta Carlsson är inspektor och jury.

Så har då göteborgarna lämnat oss på allvar. Inga nyheter ha influtit från deras nya tusculum, Romanäs, och vi vänta med spänning på deras livsyttringar i dessa spalter. Direkt hem reste ingenjören m. m. Bladström, efterlämnande stora tomrum i flera flickhjärtan. Men klövrade gjorde han då inte; det säger avd. C:s hushållsassistens och trotjänarinna fröken Ebba, och hon brukar veta det mesta.

Ytterligare är att anteckna, att Olle Nygren varit här och sjungit visor till luta: ett säkert värtecken. Allt var mycket lyckat utom knastret från de tidningar, som skilde hr Nygrens fötter från scenen, d. v. s. stora dagrumsbordet. Arrangemanget var en viss herr konsthistorieprofessors, men måste detta till trots absolut betecknas som mindre konstrukt, ja snarare konstigt. Ingen konstnär kan ge sig fullt ut, när han varje minut måste se upp, så att inte Stockholms-Tidningen eller Smålands-posten plötsligt sno sig om benen. Själva appliceringen av de olycksaliga tidningarna blev dessutom ett sällsamt intermezzo, fullt i höjd med det i "På begäran" av Birger Sjöberg, som var ett av aftonens bästa nummer. Förutom sjöbergsstycken bestod programmet av visor av bl. a. Bellman, Taube och Gabriel Jönsson och genomfördes trots alla irritationsmoment på ett strålande sätt, som också vann allas syn- och hörbarliga uppskattning.

Påskan har begåtts på övligt sätt med allvar och glädje blandade. Från påskaftonen kan antecknas bl. a. en musikalisk gissningstävlan, en animerad påskmiddag med påföljande diverse roande och insinuanta rim samt fyra påskkåringar, den ena skönare än den andra. En stilla undran bara: Hur kunde de komma hit? Finns det inte luftbevakning? — På annandagen gick den stora frågesporttävlingen av stapeln, varvid segrarlaget, ett kombinerat herr- och damlag, vann välförtjänt.

Och så är åter den farliga våren här, då det gäller att sköta sig alldeles särskilt försiktigt både vad det gäller lungorna och hjärtat. Det senare lär ju denna tid vara alldeles särskilt känsligt för guden Amors pilar. Det finns naturligtvis olika metoder, men följande, som emellertid ej avser hjärtat, torde höra till de bästa, varför den relateras till mindre erfarna kamraters fromma. Den är utprovad av en mycket omdömesgill hässlebyan. Alltså: ansträngning av varje slag är farligt; gå därför aldrig ur sängen; ignorera fullständigt sådana bagatellartade ordinationer som tid 11—16, full kur osv. och bada högst en gång i månaden (då sparas ju dessutom dyrbart vatten och ransonerad tvål.) Näst ansträngning är förkylning farligast: stäng alla fönster så mycket som möjligt och gåarna helt sedan rondan gått! Använd minst tre ylletröjor och fyra filter (ev. tre efter den första juli). Sömn är viktig: underlåt därför aldrig att begära sömnpulver så mycket och så ofta som möjligt. Pulver är det enda, som hjälper mot sömnlöshet: det vore ju allt för stor risk att gå upp och bli ansträngd och — sova naturligt sedan! Till sist: ät aldrig välling, pudding eller ägg och drick så litet mjölk som möjligt! Då skall hälsan blomstra, sänkan sjunka och Din temp närma sig absoluta nollpunkten! Tro nu inte snälla läsare, att detta är något skämt. Nästan så lever åtminstone en individ lycklig i nådens år 1941, och jag frågar nu: varför skulle i beredskapens namn inte alla kunna göra likadant? Tänk på vad professorn i Lund hade att säga om de oerhörda mängder energi, som skulle sparas åt landet, om svenska folket låge på sofflocket om söndagarna i stället för att sporta; hur mycket skulle då inte sparas om alla låge i sin säng dagen i ända?! Vad sägs?

Schackturneringen är då detta skrives ännu ej avslutad, varför resultatet ej kan meddelas.

Till slut ber jag om ursäkt, om denna krönika ej varit så spirituell och rolig som vanligt (hm, sade greven!) Det är nämligen så, att här på Hässleby utkommer den 1:a maj en mycket förnämlig tidning, kallad "Klöverbladet", och det vore ju ej lojalt att bjuda den alltför svår konkurrens. (Puh!)

Med hälsning till kamraterna landet runt

Hft.

Brev från bygdesanatoriet i Kristinehamn

Så komma vi åter i vårt "blad" med några rader. Det var längesedan vi hördes av, det var i januari. Fingrarna blev efter den skrivklådan förfrusna, men har nu i vårsolens glans tinat upp. Så nu

Vårsolen ja, den har allt låtit vänta på sig, men nu har det första vårtecknet kommit. Doktorn börjar nämligen skicka hem patienter; de friska, och de, som anses behöva luftombyte, kan sköta sig själva o. s. v. Därför måste vi passa på med ett trevligt samkväm innan vi skulle skiljas. Samkvämet blev en värdig manifestation på det goda kamratskap som alltid varit rådande. Vi hade också den äran att få besök av vår doktor med fru och av personalen.

Programmet var om inte digert så efter våra förhållande förnämligt med pianomusik, uppläsning, allsång, solosång, kuplett-sång, dialoger och grammofoonmusik, "utsändning från T. T." d. v. s. rapport genom "radio" om vad som hänt på sanatoriet under vintern, där läkare, patienter, kökspersonal och systrar figurera-

de i "sanna" upplevelser. Doktor Strandman höll ett tal, där han berömde oss som de bästa patienter han haft, och ändå hade han varit på flera sanatorier! Det var inte utan att vi kände oss "malliga", men vi har ej heller haft orsak att uppföra oss an-norlunda än vi gjort, jo, det var visst ett litet intermesso, "där vi sagt ifrån", men det tyckte doktorn också om, så allt var frid och sämja.

Vi får ej förglömma att syster Karin bjöd på extra gott kaffe, och prima bakverk, vilket satte kronan på verket.

Påskfirandet får ej heller förglömmas. Som vintern ej ville släppa "sitt tag", så var det ej så många som hade lust att resa hem, och vi som stannade ångrade det inte! Förutom äggfrosseriet, bjöds på Påskafton på saft, frukt och andra godsaker, och så hade vi en liten underhållning, så alla var vid prima humör. Toddyn kom senare i helgen, men när vi ville ha den starkare, så svarades det, att det fick vi sköta om själva, och då kan man förstå, att den blev ganska blek.

Ja, så var det inte mera den här gången. Farväl till härnäst.

Hälsningar....
Olle-Gunnar.

Många lungsjuka vid Gotlands trupper i fjol. Antalet fall av lungtuberkulos vid Gotlands infanteriregemente var under 1940 anmärkningsvärt högt, meddelar t. f. regementsläkaren vid regementet Holger Blom.

Stabsläkaren vid militärbefälet på Gotland Nils Carlson har i sin årsberättelse till arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse framhållit att kasernerna för såväl Gotlands infanteriregemente som Gotlands artillerikår äro föråldrade och otillfredsställande ur hygienisk synpunkt, vilket förhållande gör sig särskilt kännbart då manskapsstyrkan är stor.

Länssanatorium till Bollnäs? Landstinget i Gävleborgs län har tillsatt en kommitté för utredning av tuberkulosvårdens organisering i länet. Under de överläggningar kommittén hittills haft har det av olika skäl befunnits nödvändigt att även räkna med möjligheten av länssanatoriets förflyttning från Mohed till annan plats. Överväganden i denna fråga ha lett till att Bollnäs skulle vara den lämpligaste med hänsyn till läge inom länet och andra omständigheter av betydelse

Kommunalfullmäktige i Bollnäs ha beslutat att kostnadsfritt upplåta mark i behövlig utsträckning därest sanatoriet förlägges dit.

Gävle stads förening mot tuberkulos har haft årsmöte under ordförandeskap av kyrkoherde Herman Neander.

Av årsberättelsen framgick bl. a., att föreningens barnsanatorium i Glösbo under 1940 hållits öppet under tiden 1 april—31 oktober, och under denna tid ha där vårdats 11 gossar och 21 flickor i åldern 3—12 år. Under vistelsen vid sanatoriet ökade samtliga barn i vikt, högsta viktökningen utgjorde 10,9 kg.

Totalkostnaden pr dag och barn belöpte sig till kr. 2:77 samt utspisningskostnaden till kr.1:10. Föreningens kapitalbehållning vid slutet av 1940 var 113 569 kr.

Finns det

något ombud för "STATUS" på Eder ort?

Om inte — insänd omedelbart nedanstående kupong och begär kommissionärsvillkor. Vår adress är:

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

Götgatan 83, 2 tr. (A), S t o c k h o l m. Tel. 41 39 99.

Undertecknad anmäler sig som kommissionär och begär kommissionärsvillkor.

Namn:

Adress:

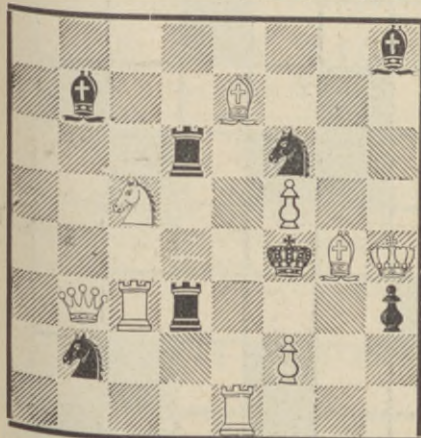
Postanstalt:

(Obs! Endast ordentliga och vederhäftiga försäljare göre sig besvär.)

Schackspalten

Red. av E. Lundin.

PROBLEM n:r 58. Av J. Aepli.

Matt i två drag.

LÖSNINGAR.

Problem n:r 56: 1. T×h6, c2. 2. g4.

Problem n:r 57: 1. Sg7.

TVÅ MINIATYRPARTIER.

Under påskhelgen har spelats tävlingschack på olika platser i landet. Kalmar Schackklubb firade sitt 20-årsjubileum och inbjöd stormästaren Spielmann till en mindre turnering, som denne naturligtvis vann och därtill med vinst i samtliga partier. Ett parti, som följer här nedan, fick ett snabbt slut genom ett offerangrepp.

I Linköping har därvarande schacksällskap firat 40-årsjubileum och med anledning därav anordnat en turnering, till vilken landslagsspelarna E. Lundin och Bengt Ekenberg inbjudits. E. Lundin hemförde segern. I ett av partierna skedde "kortslutning", i det att motståndaren förbisåg en välkänd mattkombination. Även detta parti återges här.

Dambondespel.

H. Sjöholm.

R. Spielmann

1. d2—d4
2. Sg1—f3
3. d4—d5
4. d5×e6

Sg8—f6

c7—c5

e7—e6

Bättre är 4. c4 och om därpå b5 så 5. Lg5.

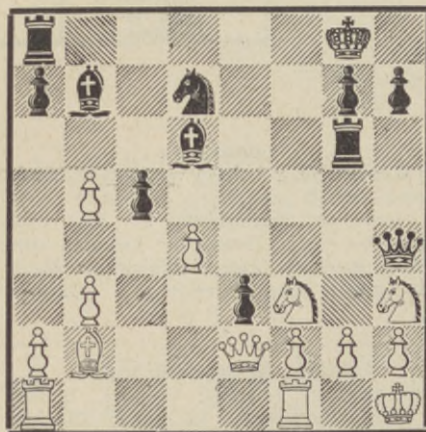
Att som här antaga svarts bondeoffer leder till ett svårt spel för vit, vilket praktiskt bevisats i flera mästarpartier. Där-

till är ju Spielmann mästaren framför andra just i fråga om gambitöppningar.

4. —	f7×e6
5. c2—c4	b7—b5
6. e2—e3	Lc8—b7
7. c4×b5	d7—d5
8. b2—b3	Lf8—d6
9. Lc1—b2	0—0
10. Lf1—e2	Sb8—d7
11. 0—0	e6—e5
12. Sf3—g5	

En manöver som endast underlättar svarts angrepp.

12. —	Dd8—e7
13. Le2—g4	Sf6×g4
14. Dd1×g4	Tf8—f6
15. Sg5—h3	Tf6—g6
16. Dg4—e2	Dd8—h4
17. Kg1—h1	e5—e4
18. Sb1—d2	d5—d4!
19. e3×d4	e4—e3
20. Sd2—f3	

Ställning efter 20. Sd2—f3.

20. —	Tg6×g2!
21. De2—c4†	Kg8—f8
22. Sf3×h4	Tg2×h2††
- Uppgivet.

Fransk parti.

E. Lundin.

A. Karlsson.

1. e2—e4
2. d2—d4
3. Sb1—c3
4. Lc1—g5
5. e4—e5

e7—e6

d7—d5

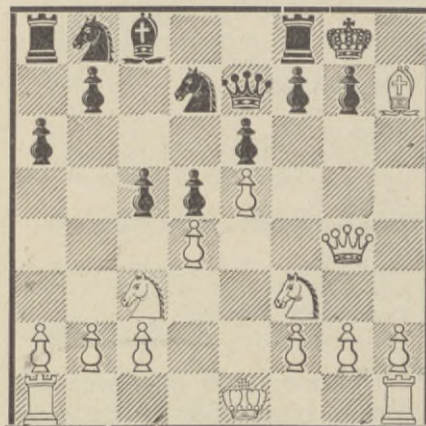
Sg8—f6

Lf8—e7

Sf6—d7

6. Lg5×e7	Dd8×e7
7. Dd1—g4	0—0
8. Lf1—d3	a7—a6
9. Sg1—f3	c7—c5??
10. Ld3×h7†	Uppgivet.

Slutställning.

■ Som bekant har man hittills icke haft någon egentlig behandlingsmetod när det gäller stendammslunga, den kemiska lungsjukdom som uppkommer hos gruv- och industriarbetare eller andra personer som under längre tidrymder vistas i luft fylld av sten- eller metall-damm.

D:r D. Irwin vid Torontos universitet i U. S. A. har emellertid satt i gång omfattande undersökningar och praktiska prov med en metod att såväl hejda sjukdomens vidare framfart som minska de skador den i det enskilda fallet redan anställt. De skadliga kvartskristallerna i stendamm kan nämligen insvepas i ett skyddande omhölje genom samtidig tillförsel av finfördelat aluminiumstoft. Kiselnsyrans fastnar inte längre i lungvävnaden, och den kan inte heller utöva någon kemisk verkan på denna. Aluminiumdamm i sig självt är fullkomligt oskadligt. Metoden prövas f. n. på ett antal arbetare som under arbetet får inhalationer av aluminiumdamm genom munsond under en tid som efterhand ökas från 2 till 30 minuter om dagen. Resultaten anses uppmuntrande.

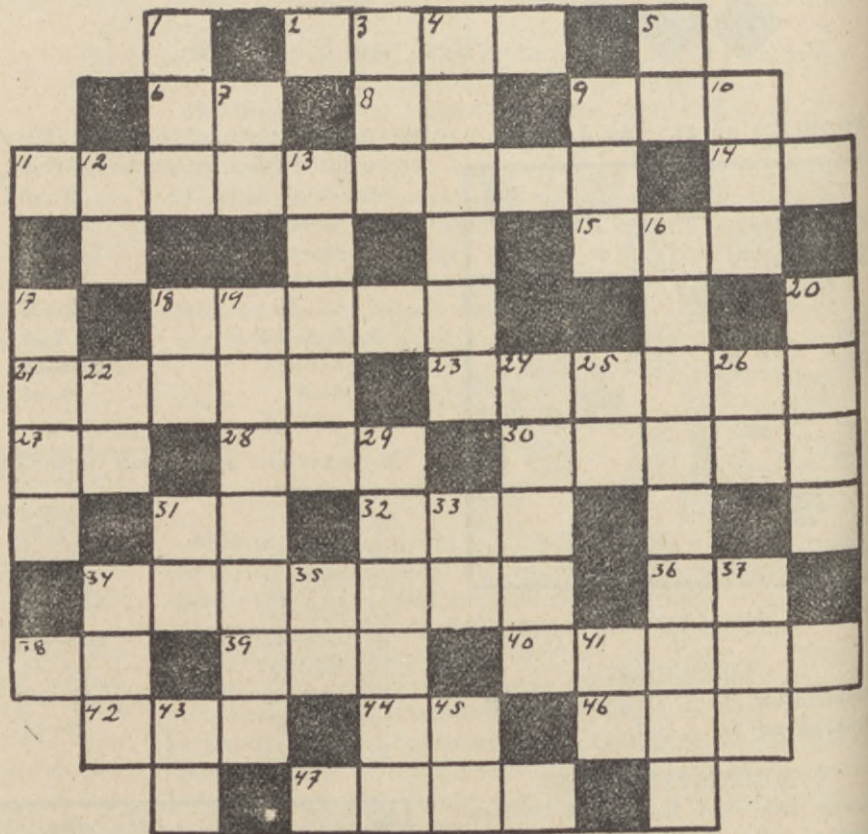
KORSORD Nr 5

Vågrätt:

2. Simfågel och "norra kardan!"
6. Välsjungande "drängar".
8. Alkalimetall och kinesiskt namn.
9. Kanske kulmen.
11. Sjö i Småland och kunde man kalla Yvonne Dionne.
14. Känslig och smärtsam.
15. Man och Kreta.
18. Sådana kunna vara vattentäta.
21. Kan man väl kalla skridskor.
23. Där är ett grundämne och ej en rova från Helvetia.
27. Början och slutet.
28. Kvinnonamn.
30. Svärd, bekant genom Runeberg.
31. Ökänd ö, känd genom roman av Dumas d. ä.
32. En av Napoleons skickligaste här-förare.
34. Sund i Öresund, och gjorde väl kampen vagnen.
36. Dess säte är Genève.
38. Nötlåt.
39. Troll.
40. Bålväxter och stad vid Medelhavet.
42. Slagord.
44. Ugglefågel.
46. Angerbodas dystra avkomma.
47. Åklagare.

Lodrätt:

1. Stad och brännvin.
3. 0,593802 m.
4. Trångbröstad, och är väl honung.
5. Kan man både bra och illa.
7. Ett "mått", t. ex. vispgräde.
9. Till stjärnor sammanfogade små iskristaller.
10. Stenröse.
12. Quercus.
13. Ett slags hån.
16. Riksdagen, som bildas av motsatser.
17. Namn på asarna och gör den nyfödde.
18. Samma dag.
19. Bekvämlighet och uppmaning till skyndsamhet.
20. För tipparen är detta x.
22. En riktig gris.
24. Växtsläkte.
25. Finns i n. Sverige men är rätt sällsynt.
26. Förschvinn!
29. Frist men knappast tillhåll för sjöfågel.
31. Träffas i Ulster.
33. En.
34. Brukar man bror sin.
35. Är "Mix" fin på.
37. Bock.
41. Lars Hanson.
43. Ord med sju olika betydelser.
45. "Först springer en, så tar en annan — . . ."

Lösningar

till Korsord nr 5 skola vara oss tillhanda senast den 20 juni. Skriv "Korsord nr 5" på kuvertet. Insändaren av den först öppnade rätta lösningen belönas som vanligt med en femma. Lösningen jämte pristagarens namn meddelas i julinumret.

Lösning till korsord nr 3.

Vågrätt: 1. Lugg. 5. Sälg. 9. Nål. 10. Vrå. 12. Vädra. 14. Ignis. 16. Aga. 17. Dok. 18. Gni. 19. Ranka. 21. Tvang. 23. Glans. 27. Slaga. 31. Rom. 32. Arm. 33. Låg. 34. Amper. 36. Ankra. 38. Eko. 39. Rio. 40. Plan. 41. Tova.

Lodrätt: 2. Undran. 3. Går. 4. Glada. 5. Svikt. 6. Ärg. 7. Långa. 8. Svar. 11. Åsig. 13. Åga. 15. Inn. 20. Kon. 22. Val. 23. Gram. 24. Lom. 25. Ampel. 26. Saron. 27. Smart. 28. Alkov. 29. Går. 30. Agat. 35. Eka. 37. Nio.

*

Först öppnade rätta lösningen hade insänts av Carl-Olof Sjöberg, Avd. 2 A. Målilla Sanatorium, som får femman på posten.

Ur Söndagsnisse-Strix'

påsknummer saxa vi följande:

Hovmästaren: — Vi ha stängt nu.

— Utmärkt, här har varit ett så förfärligt drag hela kvällen.

— — —

— Nä, jag har sagt, du får inga karameller, men du ska få höra smällen, när jag slår sönder påsen efteråt.

— Varenda morgon väcker min man mig med en kyss.

— En sådan snäljap. Har han inte råd att ge dig en väckarklocka.

— — —

— En gång föll jag ner från femte våningen i ett hus, där jag jobbade.

— Och du dog inte?

— Hur kan du veta det?

Läkaren (till patientens hustru): — Er man behöver först och främst absolut ro, här har jag skrivit ut ett sömnmedel.

Frun: — Tack, när skall jag ge honom det?

Läkaren: — Det är inte han utan själv som skall ta det.

STOCKHOLM

Försäkra Eder i
**ÖSTRA SVERIGES ERKÄNDA
CENTRALSJUKKASSA**

Område: Stockholms, Uppsala och Gotlands län. Över 100 lokalsjukkassor underlättade medlemskap. — Begär upplysning Drottninggatan 17, Stockholm. Tel. 11 87 54, 10 12 66. Sök inträde medan Ni är frisk, då sjukdom drabbar Eder är det för sent! Inträdesålder 15—39 år.

ALLT INOM JÄRNVARUBRANSCHEN

A.-B. JOHN WALL

STOCKHOLM

Taburetter, Björk, 3,65.

Ett parti köks- & verandastolar, hopfällbara, stålställning, målade, 4:50.

OSKARSONS LAGER, Kungsgat. 70, Hornsgat. 8.

Maria Hägglunds

Köttextrakt — SOYA

Gammal välkänd skånsk tillverkning

— Utan Kryddor —

Användes i Fackskolan för Huslig Ekonomi, Uppsala, samt av framstående matlagningsexperten o. hushållsskolor i landet. Koncentrerad. Dryg. Billig. **HÅLLBAR.**

God och kraftig Soya är hjälp i varje hushåll. Säljes över hela landet.

Gott dricksvatten

erhåller Ni säkrast genom brunnsborring. Vi utföra borringar efter vatten i såväl berg- som jordlager. Låt oss lämna förslag på ordnandet av Eder vattenfråga.

SVENSKA DIAMANTBERGBORRNING A.-B.

Kungsg. 44 **STOCKHOLM** Tel. 23 33 80

A.-B. STOCKHOLMS PATENTBYRÅ

K. Y. Zacco & E. H. Bruhn, Verkst. dir., bergsins., jur. kand. Axel Hasselrot, f. d. byrådir. i Kungl. Patent- o. Regist.-verket, docent vid Kungl. Tekn. Högskolan. Tel. växel 23 09 70 Centrum, Kungsgatan 36, Stockholm. Grundad 1878. Vår handbok med råd och upplysningar rörande patent sändes gratis på begäran.
PATENT VARUMÄRKEN.

BORLÄNGE

EKIPERA
hos

Gerhard Söderberg

BORLÄNGE

BORLÄNGE

**Barn-
vagnar**
1940 års
modeller

M. Eriksson & Co

Järn- &
Redskaps-
handel
Borlänge
Tel. 12 - 412

Verners Konditori

BORLÄNGE

Trädgårdsservering Rekommenderas

I vårt välsorterade lager erbjuds **EDER OLJOR - FÄRGER - FERNISSOR** av högsta in- och utländska fabrikat. **TAPETER I RIKT URVAL**
A.-B. ALGOT TAPPER, Borlänge
Telefon 113, 259

BORÅS

AKTIEBOLAGET

Marks J. Emanuelsson

Dir. J. Emanuelsson **BORÅS**
Manufaktur, Korta varor en gros

ESKILSTUNA

Jibe Atelieren

Specialtillverkning av
DAMUNDERKLÄDER
efter måttbeställning

Göteborgsmagasinet

ESKILSTUNA

Kungsgatan 6 **Telefon 9 69**
REKOMMENDERAS!

FALUN

A. Wiklund **Konsthandel & Ramaffär**

Åsgatan 23 - Falun - **Telefon 639**
PRESENTKORT

Etsningar, Oljemålningar m. m. av framstående konstnärer, Keramik, Byster, Fotografiramar, Fönsterglas, Spegelglas, Bilrutor och Ramlister försäljas i parti och minut.

Inramningar - Glasinsättningar
Förgyllningar - Blyinfattningar

SUNDGREN S

ÅKERI, KOL- & VEDAFFÄR
Holmgat. 8, Falun **Tel. 15 72 - 672**
REKOMMENDERAS!

Bilskroöningscentralen

Tel. 23 81 **FALUN** Tel. 23 81
Köper och säljer begagnade bilar och motorcyklar - Utrangerade motorfordon uppköpas.

GÄVLE

EKLUND & KORSELL

ELEKTRISK VERKSTAD

Skutskärsgratan 2

GÄVLE

Kaffekvarns ELVA-KAFFE
God kvalitet Billigt pris

RING 740

DAGLIGEN NYROSTAT

Eleganta Nyheter i Kapp- och Klännings-tyger. Strumpor, Handskar, Vantar, Underkläder och Korsetter hos

JACOB BELLANDER

STADSHUSET

Försäljningslokaler i **FALUN o. ÖREBRO**

MONARKS Cyklar

Det lönar sig att göra inköp hos

Firma Velociped & Sport

Brynäsgatan 10, Gävle

Telefon 8 37

ALLA

bil- o. motorreparationer

SÖDERLUND & LINDSTRÖM

GÄVLE

Tel. 32 59, 38 69

SANDBERGS

HERR -ekiperings-
-kläder

DROTTNINGGATAN 32

Telefon 326

8.000 Gävlehushåll

äro nu medlemmar i konsum alfa

1940, ett nytt rekordår i föreningens historia — årsomsättning 8,33 milj. kr., ökning 1,44 milj. kr.

behovet av god ekonomisk hushållning är nu ännu starkare — nedbringa Edra levnadskostnader genom samverkan i

konsum alfa

Boströms Slakteriaffär

Telefon 21 12

REKOMMENDERAS!

BETALD ANNONSPLATS

Gynna privat företagsamhet!

BILFRAKTFÖRENINGEN

U. P. A.

Ombesörjer varutransporter

till humana priser! **Tel. 54 73 - 44 17**

Gynna annonsörerna!

KARLSTAD

LILIUS FOTO

Hagatorget, Karlstad. — Telefon 10 32.
Populära nya kortstorlekar: 42, 24, 16
och 12 foton. Ramar, Album m. m.

En bra förstoring

48 olika fotografier
allt i amatör
hos **POLYFOTO**
Herrgårdsgatan 16 KARLSTAD

KVARNSVEDEN

Kvarnsvedens Pappershandel

Kvarnsveden, tel. 52.
REKOMMENDERAS!

C. J. KÄMPE

Velociped- & Järnaffär
Telefon 8, Kvarnsveden

MALMÖ

Allt fotografiskt

STÖLTENS

MALMÖ LUND

IDA JOHNSON

DAMKONFEKTION
1:sta klass Syateljéer
Bergsgatan 1 A MALMÖ
Telefon 274 75

NORRKÖPING

NORRKÖPING

Stav- & Lådiabrik

Lindövägen Tel. 226 61, 233 91

Knäppingsborgsgatan 9 Tel. 269 74

(Mitt för S:t Olai kyrka)

Innan köp avslutas se först
vår **DUBBELSOFFA**

NORRKÖPING

allt flera medlemmar

visa ökat förtroende för
den kooperativa rörelsen

Ferd. Ahlströms Livsmedel AB
NORRKÖPING

Försäljningslokaler:

Sveahallen Tel. 202 40 - 243 00. G. Torget
Tel. 281. V. Kungsg. 21 Tel. 5999. Lindöv.
2 Tel. 2600. Tuna, Åby Tel. Åby 118

Gustaf Nystrands Eftr.

NORRKÖPING

KOLONIALVAROR - KAFFE - SILL
Telefon 200 10 — 214 87

Ingenjör S. A. BOLINS

Elektriska Installationsbyrå

NORRKÖPING

Skolgatan 10 Tel. 238 41

Utför Nyanläggningar och
Reparationer av alla slag

NEONANLÄGGNING

UMEA

A. - B. H. ANDERSSONS

Värme- & Vattenledningsaffär UMEA
Värme-, ventilations- och sanitetstekni-
ska anläggningar. Infordra kostnadsför-
slag. Tel.-anrop: Anderssons värme.

UPPSALA

Gunnar Lindbergs Fiskaffärer

Fiskhallen. Tel. 5 93, 31 37 — Fiskhallen
Efter affärstid tel. 37 75

Dagligen nyinkommen Färsk Fisk, bästa
sortering samt Salt Lax, Böckling, Rökt
Ål, Räkor. Större förbrukare partipris.

Köp

SONJA-choklad!

UPPSALA

**DET ÄR GOD EKONOMI
ATT SKÖTA KORKMATTORNA**

Köp slitstarka och snabb-
torkande fernissor hos

Sjulanders A.-B.

Färghandel

Svartbäcksgatan 16 Järnbrogatan 50
Tel. 28 40 Tel. 72 80

HANDSKAR

av egen tillverkning i stor sortering och
till låga priser. Vantar i alla prislägen.

Bohlins Handskaffär & Fabrik
Svartbäcksgat. 28 (mitt för Linnéträdg.)

Firma Nils Wallin

FISKAFFÄR — SALUHALLEN

Tel. 12 82 UPPSALA Telefon 12 82

DAGLIGEN FÄRSKA VAROR

VÄSTERÅS

Edra inköp av
KAFFE, FRUKT och KONSERVER
gör Ni med fördel hos

Krafft & Eftr. - Västerås

SMEDJEGATAN 7 Telefon 85, 4 50

BORÅS LAGERBOD

Tel. 27 49 Stora gatan 7 Tel. 27 49

Specialité:

Strumpor — Trikä — Arbetskläder

VÄSTERÅS

Allt i kläddug för barn och ungdom
av prima kvalitét och i största sortering

ELIN JOHANSSON & C:O EFTR.

Bertil Eson Strand

Hörnet av Vasagat. o. Hantverkaregat.

VÄSTERÅS

Telefoner 8 16 & 13 89

Västerås Ornamentsmides Fabrik

Innehavare: A. J. ASK

Tel. verkst. 15 94, bost. 34 88 - Västerås

Järnkonstruktioner - Ornamentsmide

Hissräck - Balkongräcken - Koppar

Messing och andra metallarbeten

ÖREBRO

ARVID ANDERSSONS KONDITOR!

(Harald Lindberg) ÖREBRO

STORGATAN 20 TELEFON 124 02

REKOMMENDERAS!

Gynna annonsörerna!